МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

СИЛАБУС ВИБІРКОВОГО ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТУ

«ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОДОВОЛЬЧОЇ БЕЗПЕКИ»

Мова навчання –***українська***

Шифр та найменування галузі знань ***05 «Соціальні та поведінкові науки»***

Код та найменування спеціальності ***051 «Економіка»***

Освітньо-професійна програма ***Економічна та продовольча безпека***

Ступінь вищої освіти ***бакалавр***

Затверджено на засіданні

Методичної Ради зі спеціальності ***051 Економіка***

«30» серпня 2026 р. протокол № 1

Реєстраційний номер в навчальному відділі

К21-22/206-27

1. Загальна інформація

Освітній компонент викладається на *4* курсі у *7* семестрі

Кафедра: Кафедра економічної безпеки, права та соціальних процесів

Шишлюк Вікторія Русланівна, доцент кафедри економічної безпеки, права та соціальних процесів, кандидат юридичних наук, доцент

Контакти:
etfeb@ukr.net,
048-712-40-88

Профайл

Кількість: кредитів - 3, годин – 90

Аудиторні заняття, годин:	всього	лекції	практичні
денна	40	20	20
заочна	14	6	8
Самостійна робота, годин	Денна – 50		Заочна – 76

Розклад занять

2. Анотація освітнього компоненту

Освітній компонент «ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОДОВОЛЬЧОЇ БЕЗПЕКИ» спрямований на формування у здобувачів вищої освіти знань, навичок та компетентностей, необхідних для розуміння й застосування правових механізмів забезпечення продовольчої безпеки, регулювання виробництва та обігу харчових продуктів, захисту прав споживачів і реалізації державної продовольчої політики.

Вивчення освітнього компоненту охоплює правові засади продовольчої безпеки, повноваження органів державної влади та місцевого самоврядування, механізми державного регулювання агропродовольчого ринку. Значна увага приділяється правовому забезпеченню доступності продовольства, вимогам до безпечності та якості харчових продуктів, їх маркування і простежуваності, державному контролю та відповідальності за порушення законодавства.

Окремий блок присвячений міжнародно-правовим засадам забезпечення продовольчої безпеки, праву на достатнє харчування та адаптації національного законодавства до права Європейського Союзу. Розглядаються правові інструменти підтримки виробників продовольства, регулювання зовнішньої торгівлі харчовими продуктами, забезпечення сталого розвитку та запобігання продовольчим кризам.

Освітній компонент враховує сучасні виклики забезпечення продовольчої безпеки України в умовах воєнного стану та повоєнного відновлення, зокрема захист виробничих і логістичних потужностей, забезпечення продовольчих потреб населення та стійкості агропродовольчої системи. Практична підготовка передбачає аналіз нормативно-правових актів, розв’язання ситуаційних завдань та обґрунтування правових рішень у сфері продовольчої безпеки.

Освітній компонент «ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОДОВОЛЬЧОЇ БЕЗПЕКИ» базується на знаннях, отриманих здобувачем вищої освіти в результаті вивчення освітніх компонентів «Економічна географія», «Управління системою продовольчої безпеки», «Міжнародна економічна безпека» та є базовим для підготовки кваліфікаційної роботи бакалавра.

3. Мета освітнього компоненту

Мета освітнього компоненту – формування у здобувачів вищої освіти системних знань, професійних компетентностей та практичних навичок щодо правового забезпечення продовольчої безпеки, застосування національного законодавства та міжнародних правових

норм у сфері виробництва й обігу харчових продуктів, захисту прав споживачів та обґрунтування правових рішень з урахуванням сучасних викликів, євроінтеграційних процесів.

4. Компетентності та програмні результати навчання

У результаті вивчення освітнього компоненту «ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОДОВОЛЬЧОЇ БЕЗПЕКИ» здобувач вищої освіти отримує наступні програмні компетентності та програмні результати навчання, які визначені в Стандарті вищої освіти зі спеціальності 051 Економіка та освітньо-професійній програмі «ЕКОНОМІЧНА ТА ПРОДОВОЛЬЧА БЕЗПЕКА» підготовки бакалаврів.

Інтегральна компетентність

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в економічній сфері, які характеризуються комплексністю та невизначеністю умов, що передбачає застосування теорій та методів економічної науки.

Загальні компетентності:

ЗК1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК8. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК13. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

ЗК14. Здатність до критичної оцінки стану та механізмів забезпечення економічної та продовольчої безпеки.

ЗК 15. Здатність науково обґрунтованого передбачення розвитку явищ, об'єктів та процесів.

ЗК 16. Здатність до пошуку та обрання найкращого (оптимального) результату.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності:

СК1. Здатність виявляти знання та розуміння проблем предметної області, основ функціонування сучасної економіки на мікро-, мезо-, макро- та міжнародному рівнях.

СК5. Розуміння особливостей сучасної світової та національної економіки, їх інституційної структури, обґрунтування напрямів соціальної, економічної та зовнішньоекономічної політики держави.

СК11. Здатність обґрунтовувати економічні рішення на основі розуміння закономірностей економічних систем і процесів та із застосуванням сучасного методичного інструментарію.

СК12. Здатність самостійно виявляти проблеми економічного характеру при аналізі конкретних ситуацій, пропонувати способи їх вирішення.

СК 15. Здатність самостійно опрацювати інформацію щодо структурних складових економічної безпеки та проблемних аспектів забезпечення їх безпечного виміру.

СК16. Здатність використовувати теоретичні основи економічної та продовольчої безпеки.

СК17. Здатність розробляти програми та плани поточного та стратегічного розвитку суб'єктів господарювання.

Програмні результати навчання:

10. Проводити аналіз функціонування та розвитку суб'єктів господарювання, визначати функціональні сфери, розраховувати відповідні показники які характеризують результативність їх діяльності.

16. Вміти використовувати дані, надавати аргументацію, критично оцінювати логіку та формувати висновки з наукових та аналітичних текстів з економіки.

5. Інформаційний обсяг освітнього компоненту

5.1 Перелік лекційних занять

Тема	Зміст теми	Кількість годин	
		денна	заочна
Змістовний модуль 1.Правові та інституційні засади забезпечення продовольчої безпеки			
1	Поняття продовольчої безпеки та правові засади її забезпечення.	2	0,5
2	Міжнародно-правове регулювання продовольчої безпеки.	2	0,5
3	Система національного законодавства у сфері забезпечення продовольчої безпеки..	2	0,5
4	Повноваження органів державної влади та місцевого самоврядування у сфері забезпечення продовольчої безпеки.	2	1
5	Правове регулювання виробництва продовольства та державної підтримки виробників.	2	0,5
Змістовний модуль 2. Правові механізми забезпечення продовольчої безпеки.			
6	Правові вимоги до безпечності та якості харчових продуктів.	2	0,5
7	Правове регулювання обігу харчових продуктів.	2	1
8	Правове забезпечення зовнішньої торгівлі продовольством та міжнародної продовольчої допомоги.	2	0,5
9	Державний контроль та відповідальність за порушення законодавства у продовольчій сфері.	2	0,5
10	Правові механізми забезпечення продовольчої безпеки в умовах воєнного стану, надзвичайних ситуацій та повоєнного відновлення.		0,5
Разом за ОК:		20	6

5.2 Перелік практичних робіт

№ з/п	Назва практичної роботи	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Правовий аналіз поняття та складових продовольчої безпеки.	2	1
2	Порівняльний аналіз національних та міжнародних правових механізмів забезпечення продовольчої безпеки. Розмежування компетенції уповноважених органів.	2	1
3	Правовий аналіз вимог до безпечності та якості харчових продуктів і обов’язків операторів ринку щодо забезпечення їх дотримання.	4	1
4	Правова оцінка дотримання вимог до маркування харчових продуктів.	2	2
5	Правова кваліфікація порушень законодавства у продовольчій сфері. Аналіз процедур державного контролю та підстав застосування юридичної відповідальності.	2	1
6	Правовий аналіз умов здійснення експорту та імпорту харчових продуктів. Застосування правових механізмів захисту національного продовольчого ринку.	4	1
7	Обґрунтування правових заходів забезпечення продовольчої безпеки територіальних громад в умовах воєнного стану та надзвичайних ситуацій.	4	1
Всього за ОК:		**20**	**8**

5.3 Перелік завдань до самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
Написання реферату з теми:			

1	*1. Міжнародно-правові засади забезпечення продовольчої безпеки та гарантії реалізації права на достатнє харчування.* *2. Правове забезпечення продовольчої безпеки в Європейському Союзі: напрями адаптації законодавства України.*	10	16
Підготовка доповіді та презентації з теми:			
2	*1. Правові механізми забезпечення продовольчої безпеки України в умовах воєнного стану та повоєнного відновлення.* *2. Державний контроль у сфері безпечності харчових продуктів: правові засади та захист прав операторів ринку і споживачів.*	10	16
Опрацювати матеріал і дати письмові відповіді:			
3	*1. Як співвідносяться поняття «продовольча безпека» та «безпечність харчових продуктів» у правовому регулюванні?* *2. Які правові гарантії забезпечують реалізацію права на достатнє харчування?* *3. Які нормативно-правові акти становлять основу правового забезпечення продовольчої безпеки України?* *4. Як розмежовуються повноваження органів державної влади та місцевого самоврядування у сфері продовольчої безпеки?* *5. Яку роль відіграють міжнародні договори та міжнародні організації у правовому забезпеченні продовольчої безпеки?* *6. Які основні напрями адаптації законодавства України у продовольчій сфері до права Європейського Союзу?* *7. Які правові інструменти застосовуються для державної підтримки виробників продовольства?* *8. Які обов'язки операторів ринку передбачені щодо забезпечення безпечності харчових продуктів?* *9. У чому полягає правове значення процедур, заснованих на принципах HACCP?* *10. Які правові вимоги встановлюються до маркування харчових продуктів та надання інформації споживачам?* *11. Які правові механізми забезпечують простежуваність, вилучення та відкликання харчових продуктів?* *12. Які способи захисту прав споживачів застосовуються у разі придбання небезпечних харчових продуктів?* *13. Які правові засади здійснення державного контролю та оскарження рішень контролюючих органів у продовольчій сфері?* *14. Які підстави та види юридичної відповідальності передбачені за порушення законодавства у сфері виробництва й обігу харчових продуктів?* *15. Які правові механізми регулювання торгівлі продовольством та надання продовольчої допомоги застосовуються в умовах воєнного стану і надзвичайних ситуацій??*	30	44
Всього за ОК:		**50**	**76**

6. Система оцінювання та вимоги

Контроль успішності навчання здобувача проводиться у формах вхідного, поточного і підсумкового контролів.

Вхідний контроль якості навчання здійснюється на початку курсу проведенням перевірки залишкових знань здобувачів за ОК, що забезпечують вивчення даного освітнього компоненту (діагностика первинних знань здобувачів).

Формами поточного контролю є:

- *письмові модульні контрольні роботи;*
- *тестування знань здобувачів з певних тем або з певних окремих питань ОК;*

- *виконання і захист практичних робіт;*
- *усне опитування;*
- *тощо.*

Підсумковий контроль – ***диференційований залік.***

Нарахування балів:

Вид роботи, що підлягає контролю	Максимальна кількість оціночних балів	
	Денна	Заочна
Змістовний модуль 1.Правові та інституційні засади забезпечення продовольчої безпеки		
Практичні роботи*	5*5=25	5*5=25
Самостійна робота*(реферат)	1*5=5	1*5=5
Самостійна робота*(доповідь)	2*5=10	2*5=10
Самостійна робота*(письмові відповіді)	2*5=10	2*5=10
Всього за змістовний модуль 1	**50,0**	**50,0**
Змістовний модуль 2. Правові механізми забезпечення продовольчої безпеки.		
Практичні роботи*	5*5=25	5*5=25
Самостійна робота* (реферат)	2*5=10	2*5=10
Самостійна робота*(доповідь)	1*5=5	1*6=6
Самостійна робота*(письмові відповіді)	2*5=10	2*5=10
Всього за змістовний модуль 2	**50,0**	**50,0**
Всього	**100,0**	**100,0**

*Є можливість визнання результатів неформальної освіти відповідно до п.2 Положення про порядок перезарахування результатів навчання (навчальних дисциплін) в Одеському національному технологічному університеті.

Критерії оцінювання програмних результатів навчання здобувачів
Практичні роботи (оцінювання однієї роботи)

4 - 5 балів	Практична робота відпрацьована та вчасно захищена, надані повні обґрунтовані відповіді	відмінно
2 – 3 балів	Практична робота відпрацьована, відповіді неповні, допущені помилки	добре
0,5 – 2 балів	Практична робота відпрацьована, відповіді незадовільні, допущені грубі помилки	задовільно
0-0,5 балів	Практична робота не відпрацьована або дані незадовільні відповіді	незадовільно

Самостійна робота (написання реферату, оцінювання однієї роботи)

3,5 - 5 балів	Реферат відпрацьований та вчасно захищений, надані повні обґрунтовані відповіді	відмінно
2,5 – 3,5 балів	Реферат відпрацьований, відповіді неповні, допущені помилки	добре
1 – 2,5 балів	Реферат відпрацьований, відповіді незадовільні, допущені грубі помилки	задовільно
0-1 балів	Реферат не відпрацьований або дані незадовільні відповіді	незадовільно

Самостійна робота (доповідь, оцінювання однієї роботи)

4,5 – 5 балів	Доповідь відпрацьована та вчасно захищена, надані повні обґрунтовані відповіді	відмінно
3 – 4 балів	Доповідь відпрацьована, відповіді неповні, допущені помилки	добре
2 – 3 балів	Доповідь відпрацьована, відповіді незадовільні, допущені грубі помилки	задовільно
0 – 2 балів	Доповідь не відпрацьована або дані незадовільні відповіді	незадовільно

Самостійна робота (письмові відповіді, оцінювання однієї роботи)

4 – 5 балів	Письмова відповідь відпрацьована та вчасно захищений, надані повні обґрунтовані відповіді	відмінно
2 – 3 балів	Письмова відповідь відпрацьована, відповіді неповні, допущені помилки	добре
1 – 2 балів	Письмова відповідь відпрацьована, відповіді незадовільні, допущені грубі помилки	задовільно
0-1 балів	Письмова відповідь не відпрацьована або дані незадовільні відповіді	незадовільно

7. Засоби діагностики успішності навчання

Методи навчання, які використовуються у процесі проведення занять, а також самостійних робіт за ОК:

Лекційні заняття: Словесні методи: розповідь, пояснення, бесіда, дискусія; Наочні: ілюстрація, демонстрація; пояснювально-демонстративний метод, проблемний виклад.

Практичні заняття: аналіз конкретних ситуацій (проблемних, звичайних, нетипових); групове обговорення питання; дискусії, інтерактивні методи навчання (проблемне навчання, робота в малих групах, кейс-метод), технології опрацювання дискусійних питань

Самостійна робота (реферати, доповіді з презентаціями, індивідуальні навчально-дослідні завдання тощо): робота з навчально-методичними матеріалами, робота зі статистично-аналітичними звітами, науково-дослідна робота студентів (методи пізнання, аналогій, оцінка, ілюстрація тощо), складання скетчів за темами лекцій, реферування, конспектування)

8.Інформаційні ресурси

Базові (основні):

1. Соціально-економічний розвиток регіону в системі забезпечення продовольчої безпеки [Текст] : монографія / Ю. А. Работін, В. В. Лагодієнко, Н. С. Згадова та ін. ; Одес. нац. акад. харч. технологій, Каф. економічної теорії та фінансово-економічної безпеки. – Харків : Вид-во Іванченка І.С., 2021. – 206 с. : табл., рис.

ISBN 978-617-7879-76-2

(https://elc.library.ontu.edu.ua/library-w/DocumentDescription?docid=OdONAHT.1637606)

2. Формування та управління системою продовольчої безпеки [Текст] : монографія / Ю. А. Работін, Ю. Г. Неустроєв, Т. І. Ткачук та ін. ; за заг. ред. Н. С. Згадової, Ю. Г. Неустроєва ; Одес. нац. акад. харч. технологій, Каф. економічної теорії та фінансово-економічної безпеки. – Харків : Вид-во Іванченка І.С., 2021. – 247 с. : табл., рис.

ISBN 978-617-7879-64-9

(https://elc.library.ontu.edu.ua/library-w/DocumentDescription?docid=OdONAHT.1637675)

3. Удосконалення організаційних засад адресної продовольчої підтримки населення [Текст] = Improvement of organizational principles of targeted food support for the population / О. І. Слободенюк, Н. М. Присяжнюк, О. О. Рудич та ін. // Продовольчі ресурси. – 2022. – Т. 10, № 19. – С. 254-264.

ISBN 978-617-7421-47-3

(https://elc.library.ontu.edu.ua/library-w/DocumentDescription?docid=OdONAHT.2087508)

4. Теоретико-методологічні засади і прикладні аспекти інклюзивного розвитку та економічного зростання агропродовольчої сфери України [Текст] : монографія / О. І. Павлов, Т. А. Кулаковська, В. А. Самофатова та ін. ; Одес. нац. технол. ун-т, Каф. нац. та міжнар. екон. ; За ред. О. І. Павлова. – Одеса : Астропринт, 2025. – 395 с. : табл., рис. – Бібліогр.: с. 379-383.

(https://elc.library.ontu.edu.ua/library-w/DocumentDescription?docid=OdONAHT.9043765)

5. Підприємництво та торгівля у розвитку інноваційно-інвестиційної моделі економіки України XXI сторіччя [Текст] : монографія / Н. Й. Басюркіна, Я. Г. Верхівкер, А. В. Гріщенко та ін. ; за ред. Н. Й. Басюркіної ;Одес. нац. технол. ун-т. – Івано-Франківськ, 2025. – 323 с. Мова: **Українська** Шифр: **З3** Авторський знак: **П32**

(https://elc.library.ontu.edu.ua/library-w/DocumentDescription?docid=OdONAHT.7817734)

Додаткові:

1. Прийняття управлінських рішень в кризових та надзвичайних ситуаціях [Електронний ресурс] : навч. посіб. / А. В. Руснак, А. В. Ломоносов, О. Е. Ломоносова, І. І. Надточій ; Нац. ун-т кораблебудування ім. адмірала Макарова. – Миколаїв : Іліон, 2023. – 266 с.

ISBN 978-617-534-691-4

(https://elc.library.ontu.edu.ua/library-w/DocumentDescription?docid=OdONAHT.2271480)

2. Мураховський В. Г**.** Елементи теорії рішень та систем управління [Електронний ресурс] : підручник для здобувачів вищої освіти технологічних, технічних та економічних спеціальностей / В. Г. Мураховський, Ф. А. Трішин ; Одес. нац. технол. ун-т. – Одеса : ОНТУ, 2024.

(https://elc.library.ontu.edu.ua/library-w/DocumentDescription?docid=OdONAHT.2258762)

3. Туленков М. В. Сучасні теорії менеджменту [Текст] : навч. посіб. / М. В. Туленков. – 4-є вид. – Київ : Каравела, 2022. – 304 с.

ISBN 978-966-8019-88-1

(https://elc.library.ontu.edu.ua/library-w/DocumentDescription?docid=OdONAHT.2232844)

4. Ніколюк, О. В.
Продовольча безпека України в умовах соціально-економічних трансформацій / О. В. Ніколюк, Г. П. Атамась, Б. Б. Шумілов // Економіка харчової промисловості : наук. журн. – 2023. – Т. 15, №1. – С. 61-67.

(https://elc.library.ontu.edu.ua/library-w/DocumentDescription?docid=OdONAHT.2202668)

9.Політика освітнього компоненту

Політика всіх освітніх компонент в ОНТУ є уніфікованою та визначена з урахуванням законодавства України, Корпоративному кодексу ОНТУ, Кодексу академічної доброчесності ОНТУ, Положення про організацію освітнього процесу ОНТУ, Положення про порядок перезарахування результатів навчання (навчальних дисциплін) в ОНТУ, вимог ISO 9001:2015 та Вимог роботодавців.

Викладач /ПІДПИСАНО/ Вікторія ШИШЛЮК

Розглянуто та затверджено на засіданні кафедри економічної теорії та фінансово-економічної безпеки

Протокол від «28» _08_ 2026 р. № __1_

Завідувач кафедри економічної безпеки,
права та соціальних процесів /ПІДПИСАНО/ Наталія ЗГАДОВА

ПОГОДЖЕНО:

Гарант ОП Економічна та продовольча безпека

к.е.н., доцент кафедри ЕБПтаСП /ПІДПИСАНО/ Галина АТАМАСЬ